

**AWDURDOD TÂN AC ACHUB
GOGLEDD CYMRU**

**CYNLLUN CYFUNOL
I LEIHAU RISG A GWELLA**

2016-17

Diweddarwyd a chyhoeddwyd Mawrth 2016

Cynnwys

Cyflwyniad	3
Tân ac Achub Gogledd Cymru	4
Tân ac Achub Gogledd Cymru – Staffio	5
Tân ac Achub Gogledd Cymru dros y deng mlynedd ddiwethaf	7
Materion ariannol ac arbedion	13
Cynlluniau'r Gyllideb ar ôl 2013/14	16
Cynlluniau'r Gyllideb ar ôl 2014/15	17
Cynlluniau'r Gyllideb ar ôl 2015/16	18
Problemau penodol y mae'r Awdurdod yn ceisio eu datrys	19
Ymgynghoriad cyhoeddus – beth ddywedoch chi wrthym	20
Amcanion Gwella'r Awdurdod ar gyfer 2016/17	21
Atodiad	29

Cyflwyniad

Eleni, mae'r Cynllun Gwella blynyddol yn canolbwyntio ar amcanion gwella penodol ar gyfer 2016-17.

Mewn cyfnod o her ariannol eithriadol, mae Awdurdod Tân ac Achub wedi ymrwymo i barhau i ddarparu gwasanaethau rhagorol i atal tân, gwasanaethau gorfodaeth diogelwch tân, ac ymateb brys i ystod o ddigwyddiadau, gan gynnwys tân, llifogydd a damweiniau traffig ar y ffyrdd.

Mae'r Awdurdod yn parhau wedi ymrwymo i chwarae ei ran yn meithrin cymunedau cryfach a mwy diogel, ond mae hefyd yn cydnabod y bydd y sefyllfa ariannol yn y dyfodol yn golygu bod angen llawer mwy o hyblygrwydd a dyfeisgarwch i gynnal gwasanaethau.

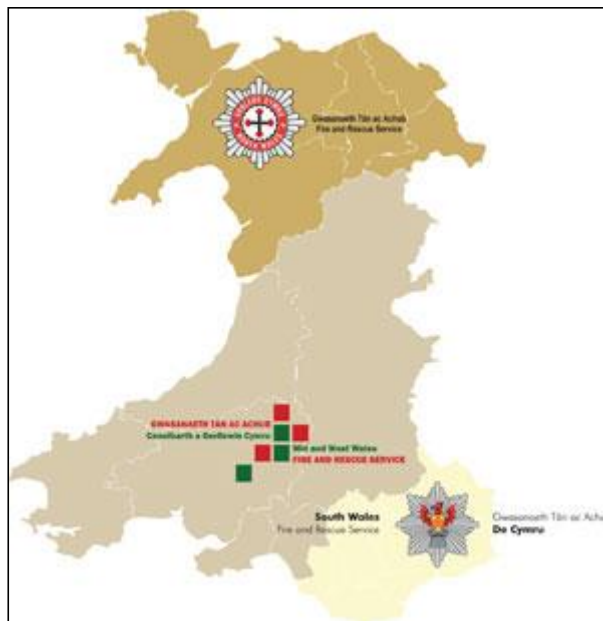
Mae'r awdurdodau tân ac achub wedi bod yn hynod lwyddiannus yng Nghymru wrth leihau nifer yr achosion o dân, ond ni ellir cymryd hyn yn ganiataol, ac nid ydym yn bwriadu colli golwg ar ba mor bwysig yw atal tanau er mwyn lleihau lefel y galw ar wasanaethau tân ac achub yn ogystal ag ar rannau eraill o'r sector cyhoeddus, megis y gwasanaeth iechyd.

Bu'r Awdurdod yn ymgynghori ar ei amcanion gwella drafft yn chwarter olaf 2015, ac mae'n ddiolchgar am yr ymatebion lu a ddaeth i law. Mae'r ddogfen hon nawr yn nodi'r amcanion gwella strategol y cytunwyd arnynt ar gyfer 2016-17.

Ein cenhadaeth yw gwneud Gogledd Cymru yn ardal fwy diogel i fyw ynddi, i weithio ynddi ac i ymweld â hi.

Tân ac Achub Gogledd Cymru

Yng Nghymru, caiff y gwasanaethau tân ac achub eu darparu drwy Awdurdodau Tân ac Achub Cyfunol.

Un o dri awdurdod tân ac achub cyfunol yng Nghymru yw **Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru**. Cafodd y rhain eu sefydlu yn 1996 fel rhan o ad-drefnu llywodraeth leol, ac roeddent yn disodli'r wyth hen frigâd dân a oedd yng Nghymru.

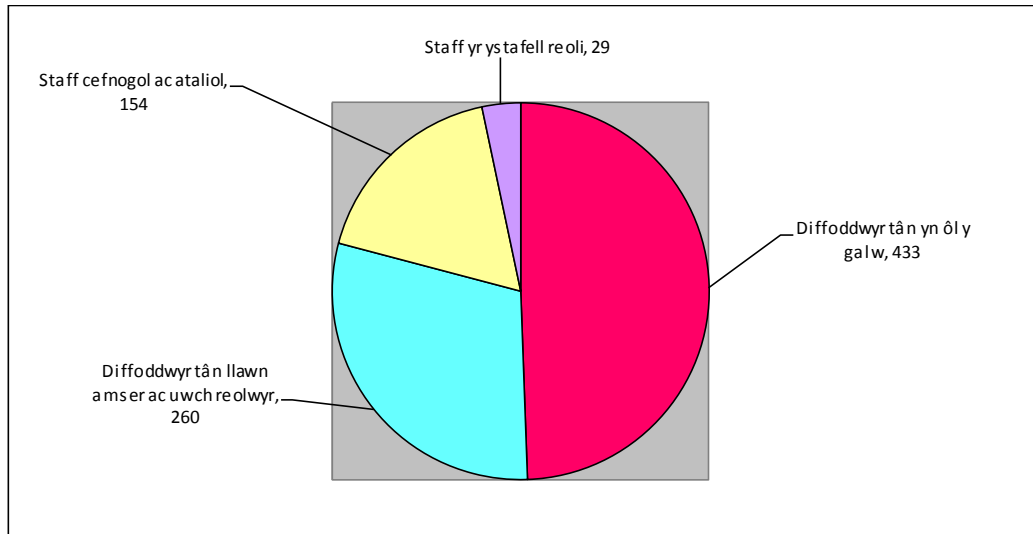
Mae **Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru** yn cynnwys 28 o gynghorwyr sir, a'r rheini wedi eu henwebu gan y chwe awdurdod unedol yng Nghymru: Cyngor Sir Ynys Môn (3); Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (5); Cyngor Sir Ddinbych (4); Cyngor Sir y Fflint (6); Cyngor Gwynedd (5); Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (5). Caiff nifer y cynrychiolwyr o bob awdurdod cyfansoddol ei phennu ar sail poblogaeth.

Pennaeth **Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru** yw'r Prif Swyddog Tân, ac ef sydd â'r cyfrifoldeb cyffredinol am y Gwasanaeth o ran arweiniad strategol, rheolaeth gorfforaethol a gweithrediadau. Mae hefyd yn darparu cyngor proffesiynol i'r Awdurdod.

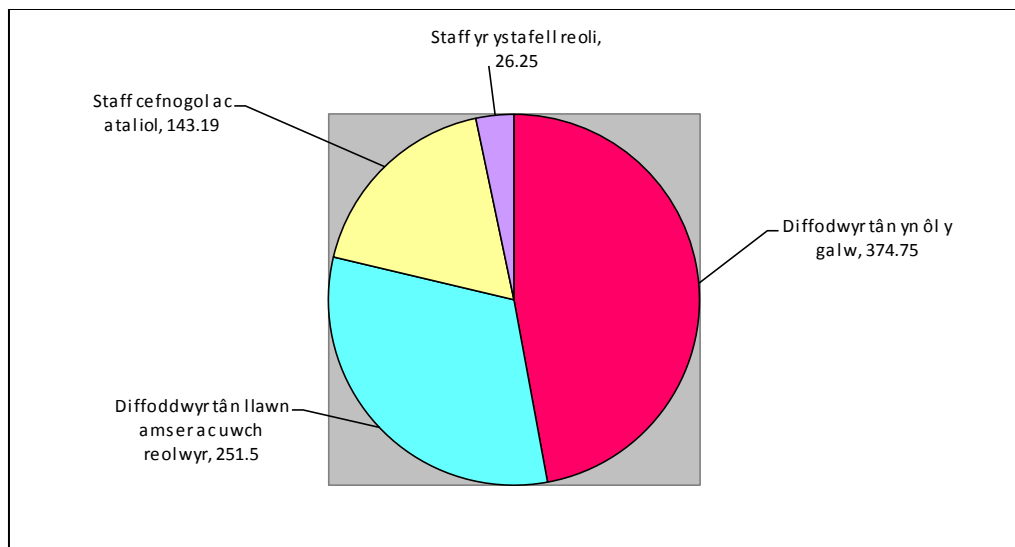
Trowch at yr Atodiad i'r ddogfen hon am fanylion am ddeddfwriaeth benodol a gwybodaeth arall.

Tân ac Achub Gogledd Cymru – Staffio (Mawrth 2015)

Cyfrif pennau'r aelodau unigol o'r staff a gyflogir:

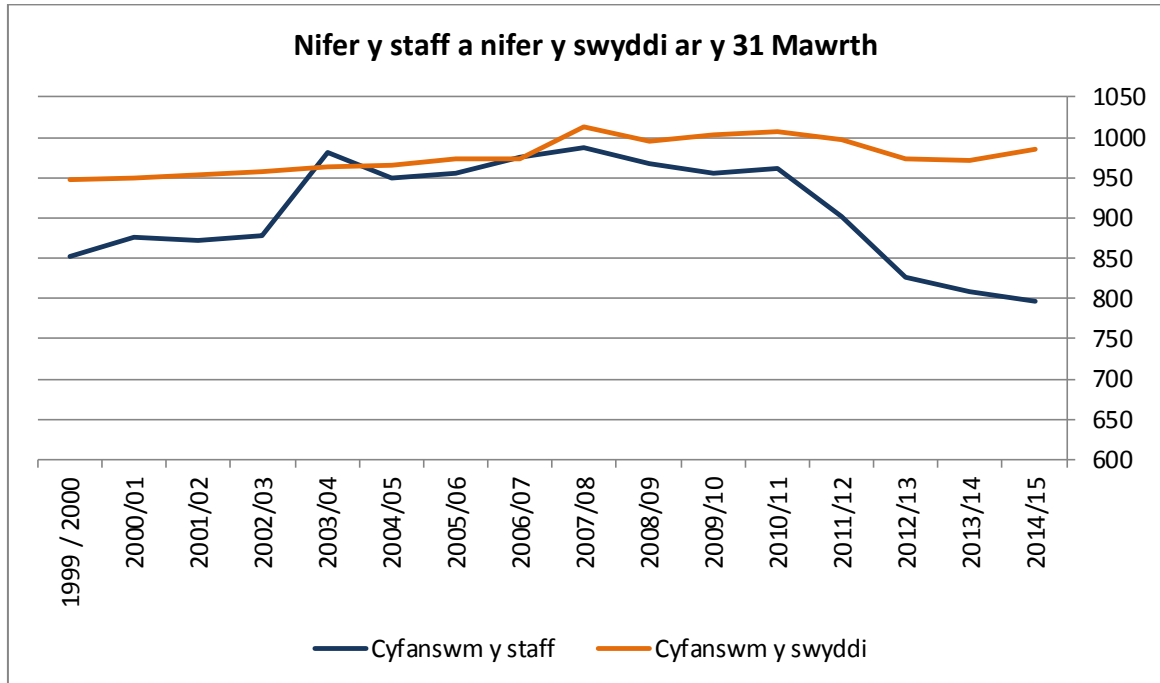

Nifer y staff a gyflogir sy'n gyfwerth â llawn amser:

Tân ac Achub Gogledd Cymru – Staffio

Mae nifer y swyddi a nifer y staff a gyflogir wedi newid dros y blynyddoedd diweddar. Mae'r graff isod yn dangos i ba raddau y bu newidiadau rhwng Mawrth 1999 a Mawrth 2015.

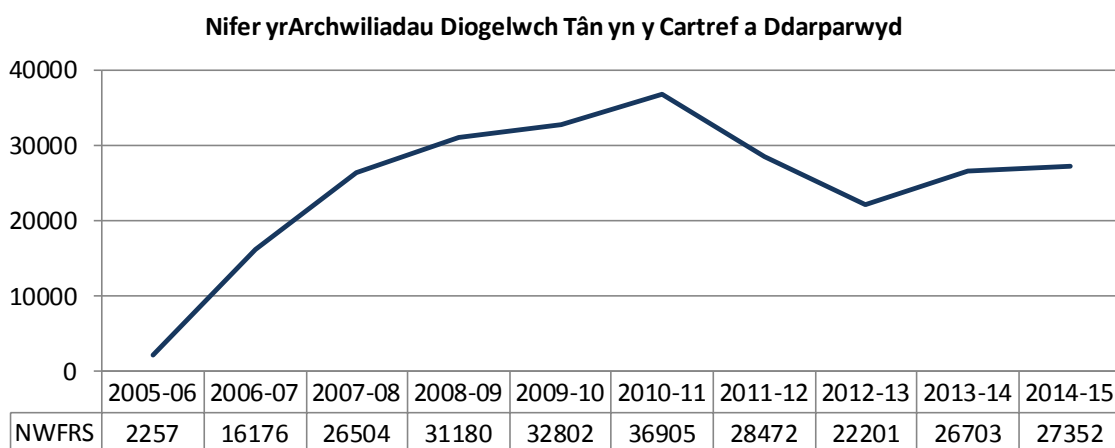

Mae pwysau ariannol yn ddiweddar wedi gorfodi lleihad ym maint y gweithlu, ond drwy gynllunio'n ofalus bu modd gwneud hynny drwy gyfraddau ymadael naturiol a diswyddiadau gwirfoddol.

Mae newidiadau yn strwythur y sefydliad wedi golygu mynd ati'n fanwl i ystyried paru gwaith gyda'r rhannau mwyaf priodol o'r gweithlu, gan gadw mewn cof beth yw'r sgiliau a beth yw'r telerau ac amodau gwasanaeth. Mae hyn wedi golygu trosglwyddo swyddi diogelwch tân cymunedol a busnes i staff anweithredol.

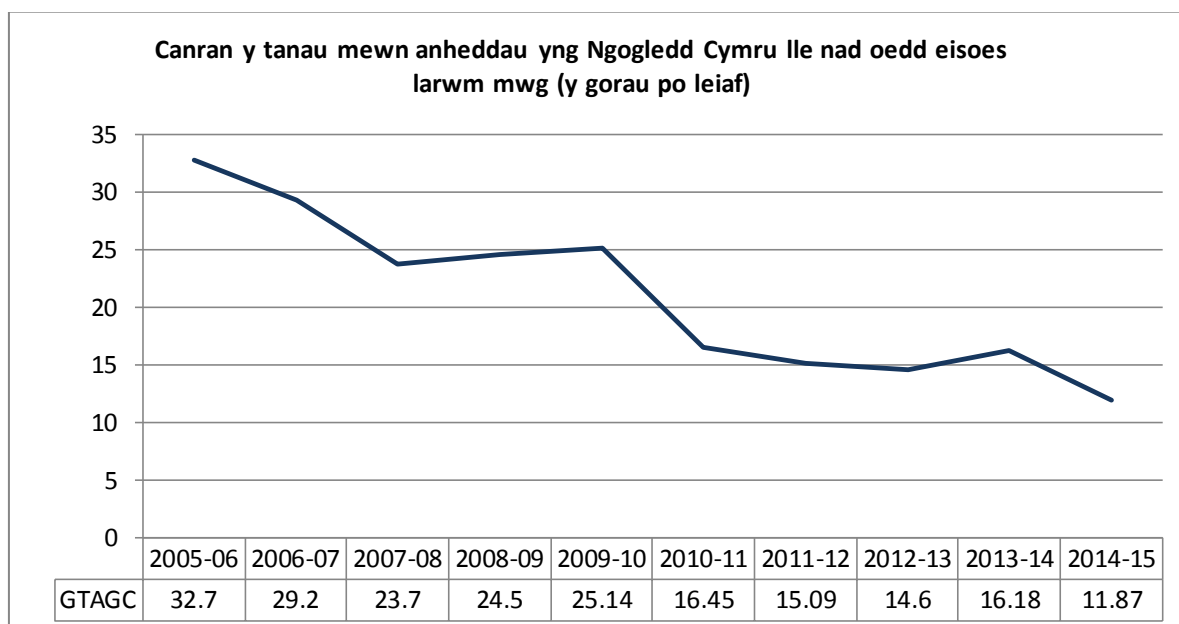
Tân ac Achub Gogledd Cymru dros y deng mlynedd diwethaf

Mae gan Ogledd Cymru raglen amlwg o ddarparu Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref, ac mae hyn wedi golygu bod 250,552 o archwiliadau wedi eu cynnal yn rhad ac am ddim i gartrefi yn yr ardal ers 2005.

Yn ôl Arolwg Cenedlaethol Cymru 2013-14¹ gan Lywodraeth Cymru mae un larwm mwg o leiaf, a hwnnw'n gweithio, mewn 94% o gartrefi yng Ngogledd Cymru.

Dim ond lleiafrif y cartrefi lle bu tân yng Ngogledd Cymru oedd heb larwm mwg.

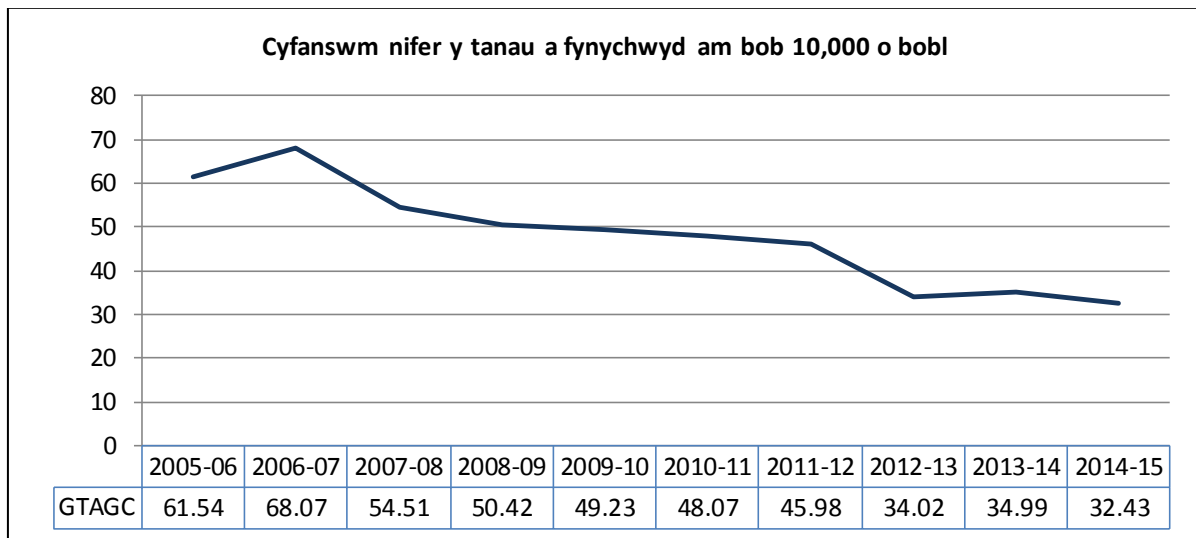

¹ Tabl 20.

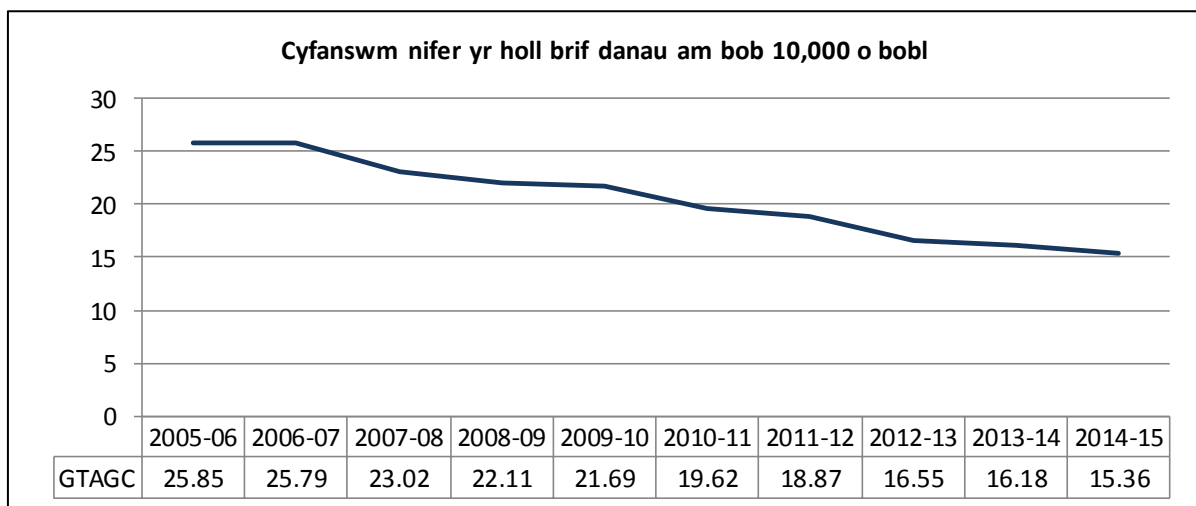

Tân ac Achub Gogledd Cymru dros y deng mlynedd ddiwethaf

Mae'r strategaeth atal tanau yng Ngogledd Cymru wedi bod yn llwyddiannus iawn. Mae nifer y tanau yr aethpwyd atynt yn yr ardal wedi gostwng yn y rhan fwyaf o flynyddoedd yn y degawd diwethaf, ac eithrio 2006-07 a 2013-14. Yn gyffredinol mae'r nifer wedi gostwng o 4,143 i 2,244.

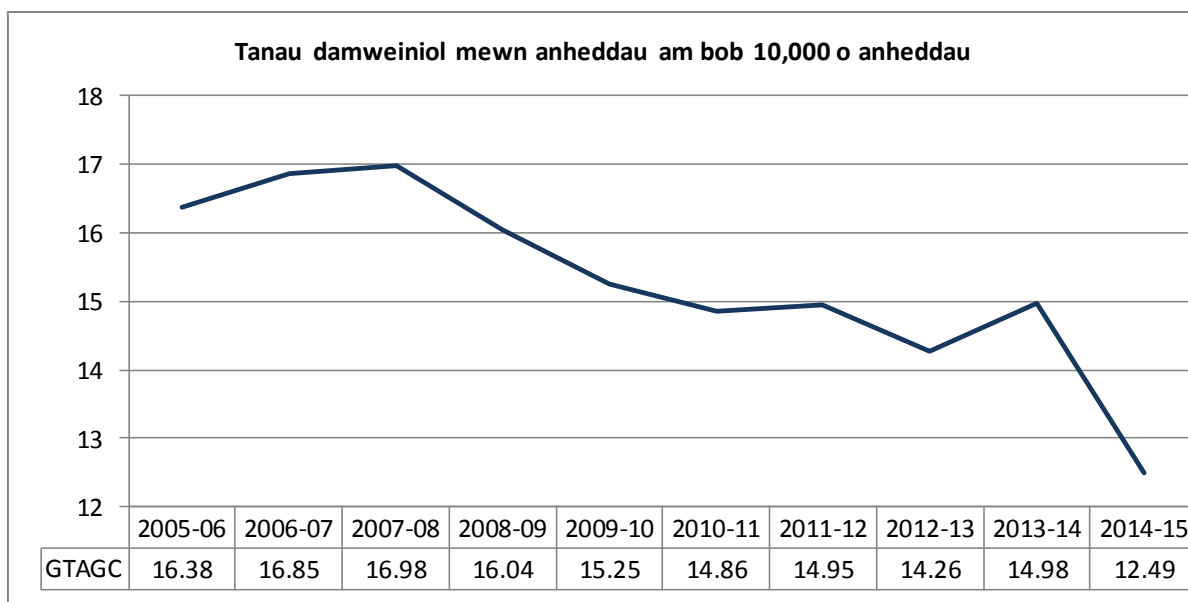

Mae nifer y prif danau (hynny yw, y tanau mawr sy'n ymwneud ag eiddo a/neu anafusion) wedi gostwng o ryw 33 yr wythnos i ryw 20 yr wythnos (o 1,738 i 1,063).

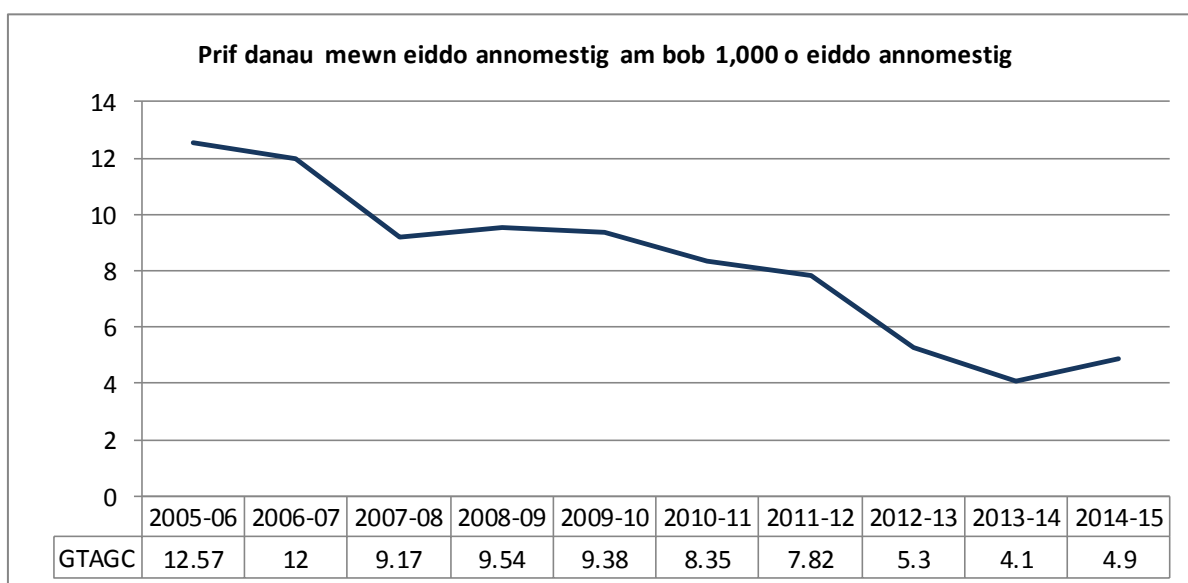

Tân ac Achub Gogledd Cymru dros y deng mlynedd ddiwethaf

Mae nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi yng Ngogledd Cymru hefyd wedi gostwng dros y degawd diwethaf, er bod cyfradd y gostyngiad wedi bod yn afreolaidd, a cynnydd wedi bod mewn pedair o'r deng mlynedd ddiwethaf. Yn gyffredinol, mae nifer y tanau hyn wedi gostwng o 501 i 401.

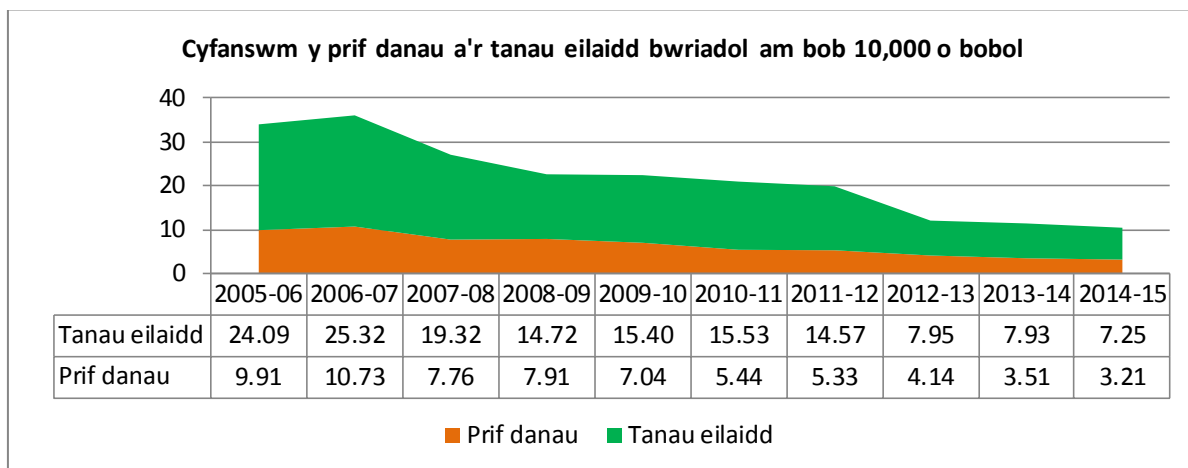

Yn yr un modd, mae nifer y tanau sy'n digwydd mewn eiddo annomestig wedi gostwng, o gyfanswm blynyddol o 333 i 139.

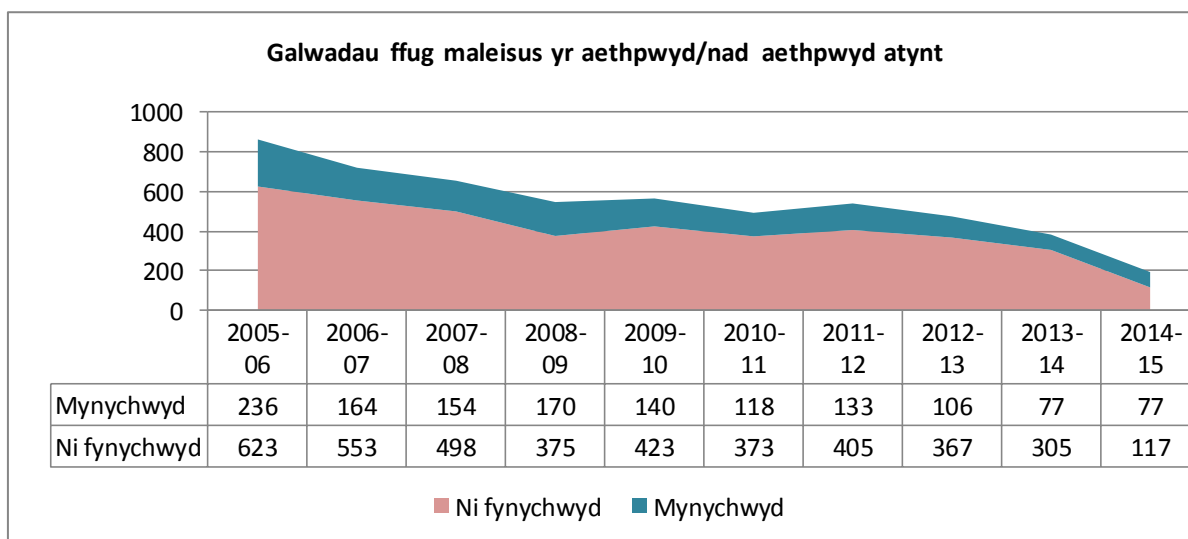

Tân ac Achub Gogledd Cymru dros y deng mlynedd ddiwethaf

Drwy gydweithio'n bwrpasol a llwyddiannus gyda Heddlu Gogledd Cymru, mae nifer yr achosion o losgi bwriadol wedi gostwng hefyd. Am bob 10,000 o bobl, bu llai yn gyson o danau bwriadol yng Ngogledd Cymru nag mewn rhannau eraill o Gymru.

Drwy herio'r rhai sy'n galw 999 ac sy'n cael eu hamau o wneud galwadau brys ffug, mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi llwyddo i ostwng nifer y galwadau ffug maleisus a wneir i'w Ganolfan Reoli. O blith y rhai sydd yn cael eu gwneud, mae staff y Ganolfan Reoli wedi llwyddo'n gyson i adnabod bron i 80% fel rhai maleisus cyn troi allan yn ddiangen at argyfwng nad oedd yn bod. Yn 2005-06, fe aeth y Gwasanaeth at ryw 5 o alwadau ffug maleisus o'r fath bob wythnos. Erbyn 2014-15 roedd hyn wedi gostwng i lai na 2.

Tân ac Achub Gogledd Cymru dros y deng mlynedd ddiwethaf

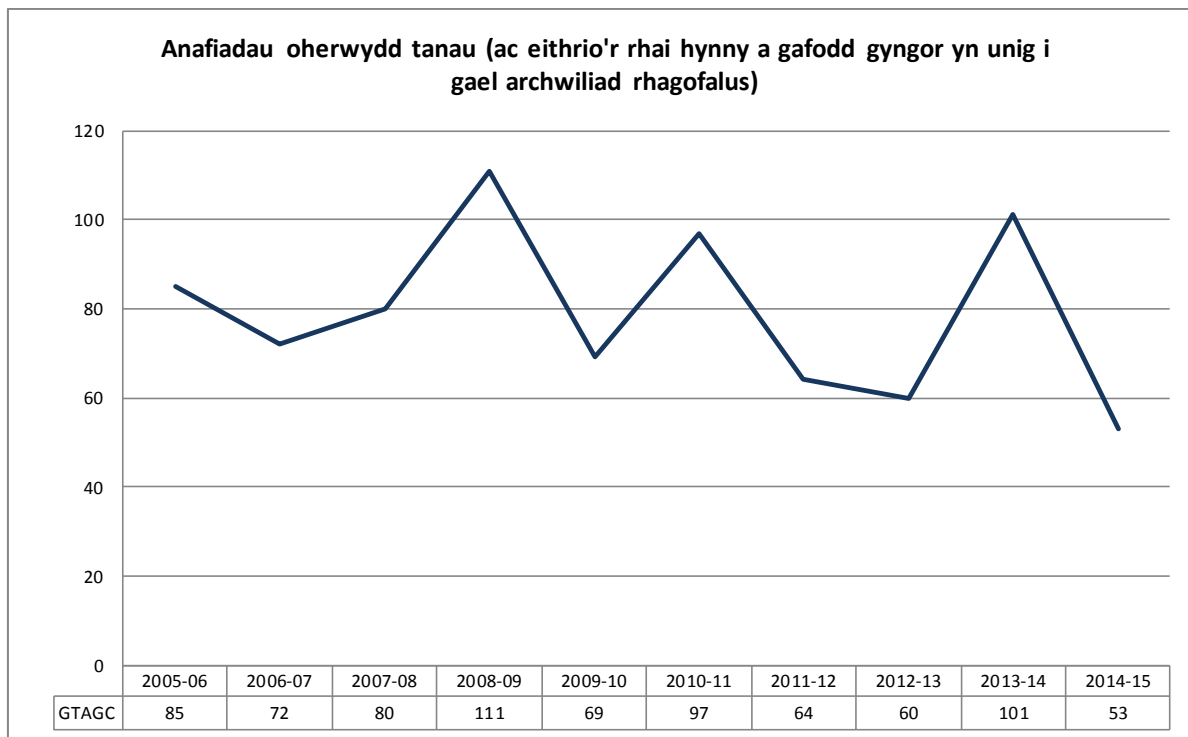
Mae nifer y bobl sy'n marw oherwydd tanau yng Ngogledd Cymru wedi amrywio rhwng tri a thri ar ddeg bob blwyddyn. Mae rhai pobl yn marw oherwydd tanau a gychwynnwyd yn fwriadol (a fyddai'n cynnwys hunanladdiad a llosgi bwriadol), ond mae'r rhan fwyaf yn rhai sy'n dioddef tanau damweiniol yn eu cartrefi.

Dyma ffigyrau marwolaethau tân yng Ngogledd Cymru yn Chwefror 2016:

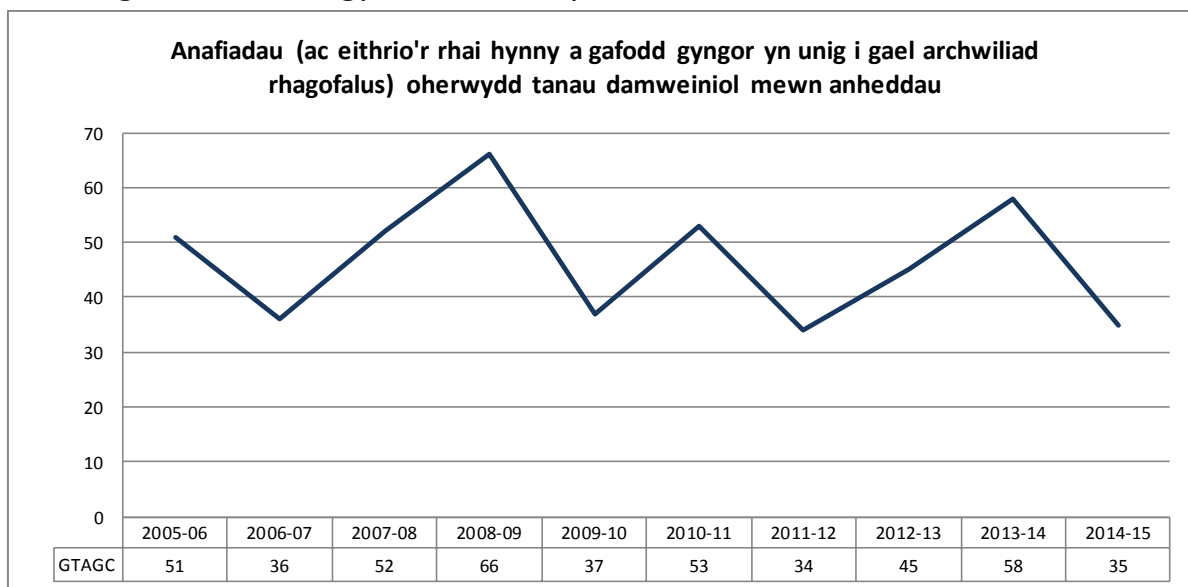
	Oherwydd tanau damweiniol	Oherwydd tanau damweiniol mewn cartrefi	Oherwydd tanau bwriadol	Oherwydd tanau bwriadol mewn cartrefi	Cyfanswm marwolaethau oherwydd tân
2005-06	6	5	1	0	7
2006-07	10	10	3	0	13
2007-08	8	8	2	1	10
2008-09	4	4	0	0	4
2009-10	7	7	2	2	9
2010-11	10	10	0	0	10
2011-12	8	6	0	0	8
2012-13	3	3	5	5	8
2013-14	3	3	0	0	3
2014-15	4	2	1	1	5
	63	58	14	10	77

Tân ac Achub Gogledd Cymru dros y deng mlynedd ddiwethaf

Mae nifer yr anafiadau oherwydd tanau yng Ngogledd Cymru yn dilyn tueddiad cyffredinol am i lawr, ond mae cyfradd y gostyngiad yn yr anafiadau tân wedi bod yn anghyson ac yn siomedig o arafach na chyfradd y gostyngiad yn nifer y tanau.

Bydd deall yr hyn sy'n achosi'r gyfradd ymddangosiadol uwch o anafiadau oherwydd tanau damweiniol mewn anheddau yng Ngogledd Cymru yn un o'n camau gweithredu ar gyfer Amcan 1 yn 2016/17.

Materion Ariannol ac Arbedion

Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cael ei ariannu'n bennaf gan gyfraniadau gan y chwe awdurdod unedol yng Ngogledd Cymru, a hynny gan gyfateb i'w poblogaethau. Ar hyn o bryd mae ei gyllideb refeniw flynyddol wedi ei gosod ar £32 miliwn.

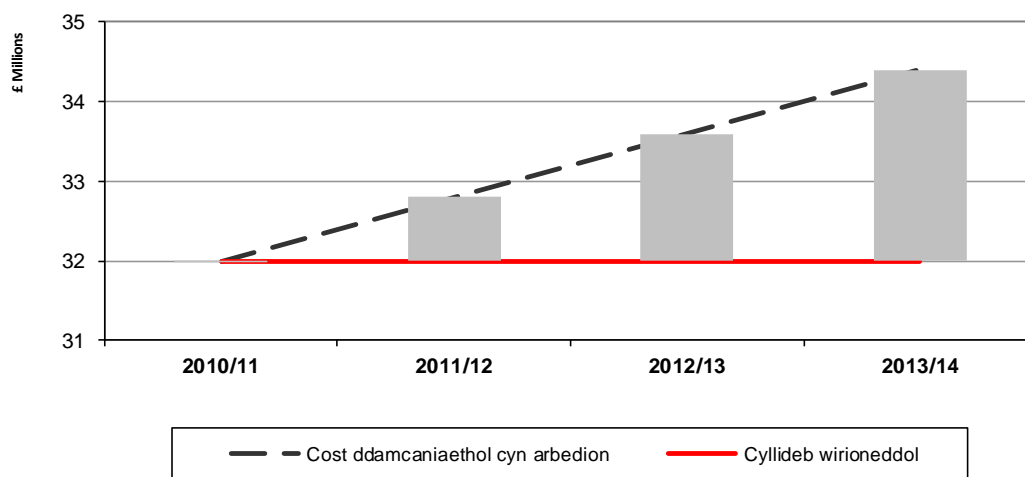
Yn y blynyddoedd diweddar mae'r gost y pen o'r boblogaeth wedi aros ar £46.

£	Cyfraniad 2012/13	Cyfraniad 2013/14	Cyfraniad 2014/15	Cyfraniad 2015/16	Cyfraniad 2016/17
Ynys Môn	3,219,270	3,216,231	3,198,669	3,200,523	3,190,812
Gwynedd	5,525,827	5,507,985	5,588,255	5,602,787	5,598,221
Conwy	5,206,959	5,198,570	5,283,704	5,289,891	5,277,177
Sir Ddinbych	4,569,316	4,593,630	4,342,155	4,360,740	4,363,962
Sir y Fflint	6,981,590	6,955,089	7,018,721	7,033,548	7,022,578
Wrecsam	6,269,049	6,300,506	6,340,507	6,398,354	6,433,093
CYFANSWM	31,772,011	31,772,011	31,772,011	31,885,843	31,885,843
Cost y pen o'r boblogaeth	46	46	46	46	46

Materion Ariannol ac Arbedion

Cynllun cyllideb 3 blynedd gyntaf yr Awdurdod

Rhoddodd y dirywiad economaidd cenedlaethol, ynghyd â chanlyniadau'r Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant yn Nhachwedd 2010, arwydd o lefel y toriadau i wasanaethau cyhoeddus oedd i'w disgwyl. Yn Rhagfyr y flwyddyn honno, penderfynodd yr Awdurdod rewi'r gyllideb flynyddol ar gyfer rhedeg y Gwasanaeth ar £32 miliwn am y tair blynedd nesaf.

Ystyr hyn mewn gwirionedd oedd y byddai unrhyw gynnydd mewn costau yn y blynnyddoedd hynny (ee oherwydd chwyddiant neu gynnydd mewn costau tanwydd) wedi gorfod cael ei dalu o'r gyllideb gyfredol: felly bob blwyddyn byddai'n rhaid tynnu tua £800,000 o rai rhannau o'r Gwasanaeth er mwyn talu am gynyddiadau nad oedd modd eu hosgoi.

Erbyn diwedd y drydedd flwyddyn (2013/14), roedd £2.45 miliwn o arbedion wedi eu sicrhau. Roedd y gost y pen o'r boblogaeth wedi gostwng o £47 i £46, ac roedd pump o'r chwe chyingor sir yn cyfrannu llai am wasanaethau tân ac achub yn 2013/14 nag a wnaethant ei gyfrannu dair blynedd ynghynt yn 2010/11.

Materion Ariannol ac Arbedion

Sut y cafwyd yr arbedion yn ystod y cynllun cyllideb 3 blynedd gyntaf?

Yn 2011/12 (Blwyddyn 1)

- £200,000 wedi ei dorri o **linellau penodol yn y gyllideb**, gan ddod â rhai i ben yn llwyr neu eu cwtogi.
- £50,000 wedi ei dorri o'r **gyllideb Diogelwch Tân Cymunedol**.
- £90,000 wedi ei dorri o'r gyllideb **Staff Cefnogol**.
- £460,000 wedi ei dorri o'r gyllideb **Rheolwyr Gweithredol** drwy ostwng nifer y swyddogion.
- £30,000 wedi ei dorri o gyllideb yr **Ystafell Reoli** drwy ailstrwythuro'r trefniadau staffio.

Yn 2012/13 (Blwyddyn 2)

- Cafodd **llinellau unigol yn y gyllideb** eu torri neu eu lleihau eto, gan ryddhau £150,000.
- £50,000 arall wedi ei dorri o'r gyllideb **Diogelwch Tân Cymunedol**.
- £90,000 arall wedi ei dorri o'r gyllideb **Staff Cefnogol**.
- £500,000 wedi ei ryddhau o gyllideb cyflogau **Diffoddwyr Tân Gweithredol** drwy newid y ffordd y caiff eu shifftiau eu cylchrestru, felly nifer y diffoddwyr tân amser cyflawn wedi ei leihau 10%.

Yn 2013/14 (Blwyddyn 3)

- Cafodd **llinellau unigol yn y gyllideb** eu torri neu eu lleihau am y trydydd tro, gan ryddhau £70,000 pellach.
- £50,000 arall wedi ei dorri o'r gyllideb **Diogelwch Tân Cymunedol**.
- £180,000 arall wedi ei dorri o'r gyllideb **Staff Cefnogol**.
- £500,000 pellach wedi ei ryddhau o gyllideb **Diffoddwyr Tân Gweithredol** drwy newid y ffordd y caiff eu shifftiau eu cylchrestru (fel uchod).

Roedd rhan fawr o'r arbedion yn golygu lleihau'r gweithlu 9% yn gyffredinol, gan gynnwys rheolwyr, diffoddwyr tân, staff diogelwch cymunedol a staff cefnogol. Er gwaethaf y gostyngiadau hyn, roedd yr Awdurdod wedi gallu parhau i gyflawni ei amcanion yn llwyddiannus.

Y Cynlluniau o ran y Gyllideb ar ôl 2013/14

Yr ail gynllun cyllideb 3 blynedd (arfaethedig)

Wrth ddod i ddiwedd cynllun y gyllideb 3 blynedd gyntaf, roedd yn rhaid i'r Awdurdod benderfynu beth i'w wneud am y tair blynedd nesaf. Gan ei fod eisoes wedi lleihau'r costau rhedeg gwyddai mai'r unig ffordd i sicrhau mwy o arbedion fyddai drwy wneud toriadau y byddai'r cyhoedd yn sylwi arnynt.

Lansiodd yr Awdurdod ymgynghoriad cyhoeddus ym Medi 2013 gan rybuddio y byddai'n golygu gwneud newidiadau sylweddol i wasanaethau tân ac achub oherwydd y byddai rhewi'r gyllideb tan 2016/17 yn golygu torri £3.3 miliwn o'r gyllideb yn ychwanegol at y £2.45 miliwn a dynnwyd allan dros gyfnod y cynllun cyllideb 3 blynedd gyntaf.

Ar y pryd, nid oedd yr Awdurdod yn bwriadu cychwyn ar raglen o doriadau, ond roedd yn gwbl ymwybodol i'r pwysau ar bob gwasanaeth cyhoeddus i gyfyngu ar ei wariant, ac nad oedd awdurdodau tân ac achub yn rhydd rhag effeithiau'r hinsawdd ariannol llym. Felly, ymrwymodd yr Awdurdod y byddai, er mwyn helpu i ddiogelu cyllidebau'r cynghorau sir, yn cyfyngu ar unrhyw gynnydd yn eu cyfraniadau ariannol i uchafswm a oedd yn cyfateb i £1 y pen o'r boblogaeth y flwyddyn yn ychwanegol.

Tuag at ddiwedd 2013, penderfynodd yr Awdurdod gadw lefel bresennol y ddarpariaeth. Ond oherwydd effaith setliad ariannol llywodraeth leol (faint y gallai'r cynghorau sir ddisgwyl ei gael o arian canolog Llywodraeth Cymru) a'r gostyngiad yng nghyllid y cynghorau sir, dewisodd yr Awdurdod strategaeth amgen, sef rhewi'r gyllideb am bedwaredd flwyddyn (2014/15) a defnyddio ei gronfeydd ariannol wrth gefn i ymorol am unrhyw ddiffyg a thrwy hynny osgoi cyflwyno'r toriadau mawr a fyddai'n angenrheidiol fel arall.

Fodd bynnag, dim ond am un flwyddyn y byddai'r opsiwn hwn yn gynaliadwy, a byddai'n rhaid cynnal ymgynghoriad ar gyfer y blynyddoedd dilynol er mwyn ystyried y cydbwysedd rhwng y pwysau ar y gyllideb, darparu gwasanaethau, a'r risg i'r cyhoedd.

Y Cynlluniau o ran y Gyllideb ar ôl 2014/15

Gan gadw at ei ymrwymiad i gyfyngu unrhyw gynnydd yng nghyfraniadau ariannol y cynghorau sir i uchafswm sy'n cyfateb i £1 y pen y flwyddyn yn ychwanegol, penderfynodd yr Awdurdod godi cynnydd bychan iawn yn unig ar gyfer 2015/16 fel y byddai cyfanswm y cyfraniad yn dal i gyfateb i lai na £46 y pen o'r boblogaeth.

Er mwyn amsugno rhywfaint o'r £628,000 o gynnydd anochel a amcangyfrifir yn y costau yn 2015/16, penderfynodd yr Awdurdod wneud yr arbedion drwy wneud y canlynol:

- rhoi'r gorau i ddarparu gwasanaethau anstatudol achub â rhaffau ac achub anifeiliaid mawr, gan arbed tua £16,000 y flwyddyn;
- mynd at lai fyth o alwadau diangen o ganlyniad i larymau tân awtomatig, gan arbed tua £25,000 y flwyddyn;
- lleihau rhagor ar nifer swyddi rheolwyr gweithredol (o 32 i 28), gan arbed tua £250,000 y flwyddyn;

a neilltuo £223,168 o'i gronfeydd wrth gefn i gwrdd â'r diffyg.

	£	
Y Gyllideb fel y blynyddoedd blaenorol	31,772,011	
Cynnydd nad oes modd ei ragweld yn y costau yn 2015/16	+ 628,000	
Arbedion i'w gwneud yn 2015/16	-291,000	
Cyfanswm y gofyniad o ran y gyllideb ar gyfer 2015/16	32,109,011	
Cyfraniadau gan gynghorau sir		31,885,843
Wedi ei ddyrannu o gronfeydd wrth gefn		+223,168
Cyfanswm y gyllideb sydd ar gael ar gyfer 2015/16		32,109,011

Y Cynlluniau o ran y Gyllideb ar ôl 2015/16

Gan gydnabod y pwysau ariannol ar y cynghorau sir, penderfynodd yr Awdurdod rewi ei gyllideb ar lefel 2015/16 am y tair blynedd ganlynol sef 2016/17, 2017/18 a 2018/19 a chwrrd ag unrhyw gynnydd anochel mewn costau yn ystod y cyfnod hwnnw drwy wneud arbedion a/neu ddefnyddio cronfeydd wrth gefn.

Amcangyfrifwyd mai tua £2 filiwn fyddai'r cynnydd anochel yn y costau dros y tair blynedd, ond ni lwyddwyd i sicrhau arbedion mawr ym mlwyddyn gyntaf y cyfnod o dair blynedd. Felly, penderfynodd yr Awdurdod wneud arbedion o £130,000 ar gyfer 2016/17 a dyrannu £760,000 o'i gronfeydd wrth gefn i danategu'r gyllideb.

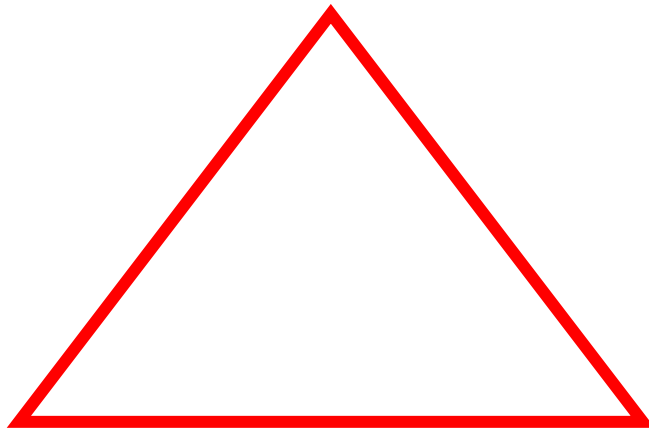
	£	
Y Gyllideb fel y blynyddoedd blaenorol	31,885,843	
Cynnydd nad oes modd ei ragweld yn y costau yn 2016/17	+ 890,000	
Arbedion i'w gwneud yn 2016/17	-130,000	
Cyfanswm y gofyniad o ran y gyllideb ar gyfer 2016/17	32,654,843	
Cyfraniadau gan gynghorau sir		31,885,843
Wedi ei ddyrannu o gronfeydd wrth gefn		+760,000
Cyfanswm y gyllideb sydd ar gael ar gyfer 2016/17		32,654,843

Problemau penodol y mae'r Awdurdod yn ceisio eu datrys

Mae Cynlluniau Gwella blaenorol a gyhoeddwyd gan yr Awdurdod wedi nodi ei flaenoriaethau strategol ar sail dadansoddiad o'r wybodaeth a oedd ar gael.

1. Y siawns hirdymor o gynnydd yn y galw am wasanaethau ar ôl sawl blwyddyn o lwyddo i leihau'r galw

2. Cyfradd y galw am wasanaethau'n fwy anos i'w rhagweld, peth ohono'n gysylltiedig â'r newid yn yr hinsawdd a'r tywydd

3. Dyfodol ariannol du, gyda llai o arian ar gael i ddarparu llawer o wasanaethau cyhoeddus

Ar ôl llwyddo i leihau'r galw am ei wasanaethau yn y blynyddoedd diwethaf, a hynny gan gydnabod y pwysau ariannol ar y sector cyhoeddus dros yr ychydig flynyddoedd nesaf, roedd yr Awdurdod yn awyddus i ystyried maint, siâp a phwrpas y gwasanaeth tân ac achub yng ngoleuni ei broffil galwadau hirdymor disgwylidig.

Mae pobl yn disgwyl ymateb brys pan fyddant mewn angen, ond mae darparu gwasanaeth 'rhag ofn' yn costio arian. Hefyd, mae pobl yn tueddu i ganolbwyntio ar y gwasanaethau sydd ar gael yn agos at le maen nhw'n byw, ac yn anghofio y bydd angen iddynt alw ar y gwasanaeth tân ac achub pan fyddant yn ymweld ag ardaloedd eraill, neu wrth deithio.

Ymgynghoriad cyhoeddus – beth ddywedoch chi wrthym

Mae'r Awdurdod yn cynnal ymgynghoriad cyhoeddus blynyddol ar ei Amcanion Gwella drafft. Wrth ddatblygu cynllun gwella 2016/17 fe wnaeth yr Awdurdod ymgynghori o Fedi 2015 hyd at Rhagfyr 2015, ac annog pobl i gyflwyno eu barn.

Cafodd dogfen ymgynghorol o'r enw 'Eich Gwasanaethau Chi, Eich Dewisiadau Chi' ei llunio er mwyn esbonio beth roedd yr Awdurdod yn ei gynnig o ran 'Sut i gynnal Gwasanaethau Tân ac Achub rhagorol a fforddiadwy yng Ngogledd Cymru yn 2016-17 a'r tu hwnt'.

Gwahoddwyd pobl i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad drwy amryw o ddulliau, a'r prif ffordd oedd drwy holiadur ar-lein gyda chefnogaeth y cyfryngau cymdeithasol. Roedd fideos a negeseuon dwyieithog yn amlinellu'r prif heriau a newidiadau sy'n wynebu'r Awdurdod.

Ymatebodd 180 o bobl drwy'r holiadur ar-lein; ond nid atebodd pawb bob cwestiwn.

O ran y cynnig i barhau i ostwng nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi, roedd dros 92% o'r ymatebion o blaid cadw hyn yn brif amcan i'r Awdurdod.

Roedd dros 60% o'r ymatebion hefyd o blaid y cynnig i ddatblygu strategaeth ariannol 3 blynedd lle byddai rhewi'r gyllideb yn egwyddor ganolog.

O ran y cynnig i gyflwyno ffordd newydd o gynllunio adnoddau gweithredol i sicrhau bod pump ar hugain o leiaf o griwiau ar gael yng Ngogledd Cymru ar adegau o risg cymharol uwch, roedd bron i 49% yn meddwl y byddai hyn yn lefel dda o welliant, roedd 28% yn meddwl bod hyn yn syniad da ond heb fod wedi'u hargyhoeddi y byddai'r niferoedd hynny'n ddigon, ac roedd 23% o blaid dal ati i geisio gwella'r trefniadau presennol.

Roedd bron i 84% o'r ymatebion o blaid y cynnig i chwilio am gyfleoedd i amrywio'r hyn a wneir gan ddiffoddwyr tân ac i gynnig gwasanaethau ychwanegol i'r cyhoedd yng Ngogledd Cymru.

Amcan Gwella 1

Cynorthwyo i gadw pobl a chymunedau'n ddiogel trwy atal marwolaethau ac anafiadau oherwydd tanau damweiniol mewn cartrefi.

Pam y dewiswyd hyn yn amcan?

Oherwydd bod cadw pobl yn ddiogel yn ganolog i'r hyn y mae'r Awdurdod yn ei wneud. Diogelwch pobl yng Ngogledd Cymru yw'r prif beth sydd dan sylw ganddo, ond mae hefyd yn gwneud llawer mwy o synnwyr i atal digwyddiadau rhag digwydd yn hytrach na dim ond ymateb iddynt bob tro y maent yn digwydd.

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i gyflwyno Archwiliadau Diogelwch yn y Cartref am ddim² i drigolion Gogledd Cymru, ond mae demograffeg Gogledd Cymru a'r ymddygiadau sydd wedi eu nodi yn golygu y bydd dal angen gwaith ataliol er mwyn aros gyfuch, a bydd angen i'r gwasanaethau ymateb barhau i fod ar gael i ddelio â methiannau a'r damweiniau annisgwyl neu'r rhai nad oes wir fodd eu hosgoi. Ers nifer o flynyddoedd, mae'r Awdurdod wedi atgoffa pobl mai gwell atal nag ymladd tanau, ac mae'n dal i gredu hynny.

At hynny, mae gan yr Awdurdod fandad clir i weithio yn y cyfeiriad hwn drwy Fframwaith Cenedlaethol Tân ac Achub Llywodraeth Cymru 2016.

Pa ganlyniad a ddisgwylir?

Mae pobl yn disgwyl bod yn ddiogel gartref. Gyda'r gefnogaeth a'r cyngor cywir, gall pobl eu hamddiffyn eu hunain rhag tanau damweiniol trwy atal tân rhag cychwyn yn y lle cyntaf a thrwy wybod sut i ymateb yn sydyn a chywir os bydd un yn digwydd.

Pan fo hynny wedi methu, dylai pobl fod yn hyderus y bydd y gwasanaeth tân ac achub yn ymateb yn gyflym ac yn effeithiol i'w hachub ac i gyfyngu ar y difrod i'w heiddo.

---

² Yn dilyn gostyngiad yn y grant gan Llywodraeth Cymru ar gyfer Lleihau Risg Cymunedol, bu raid i'r Awdurdod ddiwygio ei darged o gynnal 30,000 o Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref y flwyddyn i lawr i 20,000 yn 2015/16.

Amcanion Gwella'r Awdurdod 2016/17

Pa gamau newydd sydd yn yr arfaeth ar gyfer 2016/17?

1. Ceisio gwella effaith ac effeithiolrwydd yr Archwiliadau Diogelwch yn y Cartref.
2. Ceisio cynnal 20,000 o Archwiliadau Diogelwch yn y Cartref yn ystod y flwyddyn, gyda 30% o leiaf o'r archwiliadau'n cael eu cynnal yn dilyn atgyfeiriad gan sefydliad sy'n bartner inni.

Beth yn benodol yr adroddir yn ei gylch i'r cyhoedd ar ddiwedd y flwyddyn?

Allbynnau

- Nifer yr archwiliadau diogelwch yn y cartref a gynhelir, gyda tharged o 20,000 yn ystod y flwyddyn.
- Canran yr archwiliadau diogelwch yn y cartref a gynhelir o ganlyniad i atgyfeiriad gan asiantaeth sy'n bartner inni, gyda tharged o leiaf 30% o'r holl rai a gynhelir.

Canlyniadau

- Nifer y marwolaethau oherwydd tanau damweiniol mewn cartrefi o'i gymharu â'r blynyddoedd a fu ac mewn ardaloedd eraill.
- Nifer yr anafiadau (yn enwedig yn y categorïau mwy difrifol) a gafwyd mewn tanau damweiniol mewn cartrefi o'i gymharu â'r blynyddoedd a fu ac mewn ardaloedd eraill.
- Canran y bobl mewn tanau damweiniol mewn cartrefi a lwyddodd i ddianc yn ddianaf heb orfod cael cymorth criw tân i wneud hynny o'i gymharu â'r blynyddoedd a fu.

Amcan Gwella 2

Gan gydnabod y gostyngiad disgwylidig yng nghyllid llywodraeth leol, bydd yr Awdurdod yn datblygu strategaeth ariannol 3 blynedd lle bydd rhewi'r gyllideb yn egwyddor ganolog.

Pam y dewiswyd hyn yn amcan?

Mae'r Awdurdod yn cael ei ariannu'n bennaf drwy gyfraniadau gan y chwe awdurdod unedol yng Ngogledd Cymru yn unol â'u poblogaeth. Ar hyn o bryd, mae ei gyllideb refeniw flynyddol wedi'i gosod fymryn o dan £32 miliwn.

Yn 2015/16, ar ôl rhewi'r gyllideb am dair blynedd yn olynol, fe wnaeth yr Awdurdod gynyddu'r cyfraniadau gan y cynghorau £113,832 ond addawodd y byddai'n ceisio cyfyngu ar unrhyw gynnydd yn y dyfodol i swm heb fod yn fwy na £1 y pen o'r boblogaeth.

Mae'r addewid hwnnw'n parhau, ond oherwydd bod yr Awdurdod yn cydnabod y pwysau ariannol ar y cynghorau sir yn yr ardal, penderfynodd wneud hyn yn oed yn well na hynny drwy geisio rhewi'r gyllideb eto am dair blynedd arall. O bosibl, gallai hynny ostwng cyfraniadau'r cynghorau sir am wasanaethau tân achub i swm sy'n cyfateb i £45 y pen o'r boblogaeth y flwyddyn – yr un faint ag yn 2008-09.

Pa ganlyniad a ddisgwylir?

Bod yr Awdurdod yn ymdrechu i beidio â chynyddu ei gyfraniadau gan y cynghorau sir cyfansoddol yn 2016/17, 2017/18 a 2018/19.

Amcanion Gwella'r Awdurdod 2016/17

Pa gamau newydd sydd yn yr arfaeth ar gyfer 2016/17?

Ar ôl torri £3 miliwn o gostau rhedeg blynyddol yr Awdurdod eisoes, byddai angen i'r cynnydd anochel yn y costau dros y tair blynedd nesaf (amcangyfrifir y byddant tua £2 filiwn) ddod drwy wneud arbedion (felly drwy dorri gwasanaethau o bosibl) a defnyddio cronfeydd wrth gefn. Gwneir rhagor o waith manwl yn ystod 2016/17.

Beth yn benodol yr adroddir yn ei gylch i'r cyhoedd ar ddiwedd y flwyddyn?

Sut y mae'r Awdurdod yn cynnig cyflawni ei strategaeth ariannol.

Amcan Gwella 3

Bydd yr Awdurdod yn ail-falansio ei adnoddau i gyfateb i risg. Bydd yr Awdurdod yn cyflwyno ffordd newydd o gynllunio er mwyn sicrhau bod o leiaf 20 o griwiau tân wedi'u lleoli'n strategol ac ar gael yng Ngogledd Cymru ar adegau o risg cymharol is, ac o leiaf 38 ar gael ar adegau o risg cymharol uwch.

Pam y dewiswyd hyn yn amcan?

Mae'r amcan hwn yn adlewyrchu penderfyniad yr Awdurdod i ddarparu gwasanaethau tân ac achub sy'n gynaliadwy ac yn fforddiadwy yng Ngogledd Cymru.

Roedd ymateb y cyhoedd i ymgynghoriadau'r Awdurdod yn 2012 a 2015 yn arwydd o bwysigrwydd sicrhau bod criwiau tân ar gael 24 awr y dydd. Ond, mae llwyddo a pharhau i wneud hyn mewn ardal sy'n cael gofal gan ddiffoddwyr tân sydd ar gael yn ôl y galw (rhan amser) yn mynd yn fwyfwy anodd. Mae pobl ar y cyfan yn gwybod lle mae eu gorsaf dân leol, ond ni fyddent yn gwybod lle mae eu criw tân agosaf ac *ar gael* ar adeg eu galwad.

Drwy symud oddi wrth leoliad y gorsafoedd tân (sef yr adeiladau) ac i gyfeiriad cynllunio a rheoli criwiau tân (sef y staff gweithredol), gall y Gwasanaeth ymdrin ag argaeledd mewn ffordd sy'n fwy hyblyg ac yn ymwneud â risg.

Amcanion Gwella'r Awdurdod 2016/17

Pa ganlyniad a ddisgwylir?

20 o leiaf o griwiau tân wedi'u lleoli'n strategol ac ar gael yng Ngogledd Cymru ar adegau o risg cymharol is, a 38 o leiaf ar gael ar adegau o risg cymharol uwch.

Pa gamau newydd sydd yn yr arfaeth ar gyfer 2016-17?

Mynd ati'n fanwl i gynllunio bod gofal ar gael ar sail risg, gan geisio sicrhau bod 20 o leiaf o griwiau tân ar gael yng Ngogledd Cymru ar adegau o risg cymharol is, a 38 o leiaf ar gael ar adegau o risg cymharol uwch.

Beth yn benodol yr adroddir yn ei gylch i'r cyhoedd ar ddiwedd y flwyddyn?

Y cynnydd a wneir mewn perthynas â chynllunio, sicrhau a chynnal y lefel ddisgwyliedig o griwiau i fod ar gael ledled yr ardal gyfan.

Amcan Gwella 4

Bydd yr Awdurdod yn chwilio am gyfleoedd i amrywio'r hyn a wneir gan ddiffoddwyr tân ac i gynnig gwasanaethau ychwanegol i'r cyhoedd yng Ngogledd Cymru.

Pam y dewiswyd hyn yn amcan?

Dros y blynyddoedd, mae'r Awdurdod wedi cynyddu faint o waith atal tanau y mae'n ei wneud ochr yn ochr â'i waith ymateb i argyfyngau tân ac achub, ond mae'n cydnabod y gallai wneud mwy.

Mae dymuniad Llywodraeth Cymru i hyn ddigwydd yn cael ei adlewyrchu hefyd yn ei Fframwaith Cenedlaethol Tân ac Achub 2016: *"...mae achos credadwy dros ddatblygu gwaith diogelwch tân domestig ATAAu i gynnwys peryglon eraill y gall pobl eu hwynebu yn eu cartrefi eu hunain. Er enghraifft, mae 10% o'r holl alwadau 999 i Wasanaeth Ambiwlans Cymru yn ymwneud â phobl hyn sydd wedi cwmpo. Gallai llawer o'r rhain gael eu hatal trwy roi cyngor syml a darparu addasiadau sylfaenol. Yn 2014, roedd 26 o farwolaethau a ddigwyddodd yn uniongyrchol o ganlyniad i wenwyno â charbon monocsid yng Nghymru a Lloegr. Er ei bod yn amlwg bod gan sefydliadau eraill megis awdurdodau lleol a chymdeithasau tai gyfrifoldebau yn y maes hwnnw, mae ATAAu mewn sefyllfa dda i roi cyngor o ran bod yn ymwybodol ac maent eisoes wedi gwneud hynny yn y gorffennol."*

Amcanion Gwella'r Awdurdod 2016/17

Pa ganlyniad a ddisgwylir?

Bod pobl yn cael eu hamddiffyn yn well yn eu cartrefi a bod y galw ar wasanaethau eraill yn is nag y byddai wedi bod fel arall.

Pa gamau newydd sydd yn yr arfaeth ar gyfer 2016-17?

Parhau i weithio gyda sefydliadau sy'n bartneriaid inni a thrwy'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus newydd i ganfod cyfleoedd newydd i gydweithio er mwyn gwella diogelwch yn y cartref yng Ngogledd Cymru.

Beth yn benodol yr adroddir yn ei gylch i'r cyhoedd ar ddiwedd y flwyddyn?

Cynnydd mewn perthynas â chytuno i rôl fwy amrywiol i ddiffoddwyr tân ac i ddarparu gwasanaethau ychwanegol i'r cyhoedd yng Ngogledd Cymru.

Atodiad

Mae'r atodiad hwn yn cynnwys gwybodaeth gefndir ychwanegol ynglŷn â'r Awdurdod, y ddyletswydd i wella'n barhaus, a gwybodaeth gyffredinol arall.

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

Ei rôl yw cyflawni holl ddyletswyddau a chyfrifoldebau Awdurdod Tân yn unol â'r ddeddfwriaeth a'r rheoliadau perthnasol, cymeradwyo ei Gynlluniau i Leihau Risg a Gwella, cymeradwyo ei gyllidebau refeniw a chyfalaf a'r cyfraniad gan y cynghorau cyfansoddol, monitro'r cyllidebau refeniw a chyfalaf ac ymdrin ag unrhyw amrywiadau sylweddol, gan gynnwys gwneud penderfyniadau ar unrhyw gyfraniadau diwygiedig neu atodol.

Mae **Panel Gweithredol** yr Awdurdod yn cynnwys 14 o aelodau pleidleisiol, sef Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr Awdurdod a dau aelod yr un wedi eu dethol o blith aelodau pob un o'r chwe Awdurdod cyfansoddol.

Mae **Pwyllgor Archwilio** yr Awdurdod yn cynnwys yr 14 o aelodau pleidleisiol nad ydynt ar y Panel Gweithredol. Mae gan y pwyllgor hwn ei Gadeirydd a'i Ddirprwy Gadeirydd ei hun.

Mae **Pwyllgor Safonau** yr Awdurdod yn cynnwys 4 o aelodau annibynnol a 2 aelod o'r Awdurdod.

Rôl y **Clerc a'r Swyddog Monitro** yw sicrhau bod cyfarfodydd yn cael eu gweinyddu yn unol â'r deddfwriaeth a'r rheoliadau perthnasol, ymdrin â materion y cod ymddygiad, y trefniadau cyffredinol ar gyfer llywodraethu a democratiaeth, a materion cyfreithiol a gweithdrefnol.

Rôl y **Trysorydd** yw darparu cyngor ariannol ynglŷn â materion refeniw a chyllid cyfalaf, buddsoddiadau a llif arian, a hynny er mwyn cadw cyfrifon cywir a chymryd camau rhesymol i atal neu ganfod twyll ariannol neu anghysonderau ariannol. Y Trysorydd sy'n gyfrifol am lunio Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod yn unol â'r arferion cywir er mwyn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod a'i incwm a'i wariant.

Gorchymyn Cynllun Cyfuno Gwasanaethau Tân Gogledd Cymru 1995 a sefydlodd yr Awdurdod (i ddisodli hen Frigadau Tân Gwynedd a Chlwyd), gwneud darpariaeth ar gyfer rheoli a gweinyddu ei faterion ariannol, a diffinio'r ardal y byddai'n gofalu amdani.

Wrth osod ei gyllideb ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf, mae'n ofynnol i'r Awdurdod gyflwyno ei wariant net i bob awdurdod cyfansoddol cyn diwedd mis Rhagfyr, ac yna, cyn 15^{fed} Chwefror, bydd yn rhoi gwybod faint yn union fydd swm y cyfraniad i'w dalu gan yr awdurdod hwnnw yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Mae gwybodaeth fanwl am rôl yr Awdurdod Tân ac Achub, ynghyd â'r canllawiau cyffredinol sy'n berthnasol, ar gael yn y Rheolau Sefydlog (sydd ar gael ar y wefan yn www.gwastan-gogcymru.org.uk neu drwy wneud cais amdanynt).

Mae dyletswyddau a phwerau penodol yr Awdurdod wedi eu rhagnodi mewn ystod o ddeddfwriaeth a rheoliadau, ond dyma'r rhai allweddol:

Deddf y Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 – mae'n pennu mai dyletswyddau craidd Awdurdod Tân ac Achub yw:

- **Hyrwyddo diogelwch tân yn ei ardal.** Mae hyn yn cynnwys gwneud y trefniadau angenrheidiol ar gyfer:
  - Darparu gwybodaeth, cyhoeddusrwydd ac anogaeth i bobl ynglŷn â ffyrdd i atal tanau a sut i osgoi bod yn rhywun sy'n dioddef tân.
  - Rhoi cyngor (ar gais) ynglŷn â ffyrdd i atal tanau a chyfyngu ar eu lledaeniad mewn adeiladau ac eiddo arall; y ffyrdd o ddianc o adeiladau ac eiddo arall os oes tân.
- **Ymdrin â galwadau am gymorth.** Mae hyn yn cynnwys cael yr wybodaeth angenrheidiol ac anfon staff i ddelio ag achosion o dân, damweiniau traffig ar y ffyrdd ac argyfyngau penodol eraill.
- **Diffodd tanau yn ei ardal.** Mae hyn y cynnwys darparu'r staff (a'u hyfforddiant), y gwasanaethau a'r offer i ateb gofynion arferol diffodd tanau ac amddiffyn bywyd ac eiddo os oes tân.
- **Achub pobl o ddamweiniau traffig ar y ffyrdd yn ei ardal.** Mae hyn yn cynnwys darparu'r staff (a'u hyfforddiant), y gwasanaethau a'r offer i ateb gofynion arferol amddiffyn pobl rhag niwed difrifol (i'r graddau y mae'n ystyried hynny'n rhesymol) mewn gwrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd.

- **Ymdrin ag argyfyngau eraill.** Byddai natur, maint ac ardal y gofyniad hwn yn cael ei osod gan y llywodraeth, ac fe allai roi gofyniad neu ganiatâd i'r Awdurdod sicrhau'r staff (a'u hyfforddiant), y gwasanaethau a'r offer ar gyfer ymdrin ag argyfyngau heblaw tanau a damweiniau traffig ar y ffyrdd.
- **Ymateb i ddigwyddiadau eraill.** Gallai'r Awdurdod gymryd unrhyw gamau y mae'n eu hystyried yn briodol mewn perthynas â digwyddiad neu sefyllfa a allai beri niwed i bobl neu'r amgylchedd, gan gynnwys bywyd ac iechyd planhigion ac anifeiliaid.

Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005 – mae hwn yn rhoi pwerau ac yn gosod dyletswyddau ar Awdurdod Tân ac Achub fel awdurdod gorfodaeth at ddibenion archwilio a gorfodi diogelwch tân ar safleoedd perthnasol yn ei ardal.

Deddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004 – mae'n diffinio pwerau a dyletswyddau categorïau penodol o gyrff lleol i lunio cynlluniau argyfyngau posibl ac ymateb i ddigwyddiadau neu sefyllfaoedd brys sy'n bygwth difrod difrifol i les dynol neu'r amgylchedd, a rhyfel neu derfysgaeth sy'n bygwth difrod difrifol i ddiogelwch y Deyrnas Unedig.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 – cyflwynodd hon bwrpas cyffredin cyfreithiol – sef y nodau llesiant – i lywodraeth genedlaethol, llywodraeth leol, awdurdodau tân ac achub a chyrff penodedig eraill. Mae'r Ddeddf yn nodi'r ffyrdd y mae'n rhaid i gyrff penodedig weithio gyda'i gilydd i wella llesiant Cymru.

GWNEUD GWELLIANNAU A LLEIHOU RISG

Daeth y **Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009** i rym ar Ebrill 2010. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Gwella Cymreig (cynghorau sir, awdurdodau parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub) osod amcanion gwella a gwneud trefniadau ar gyfer eu cyflawni.

Gall amcanion gwella fod yn unrhyw beth y gellir dangos eu bod yn gwella'r hyn y mae'r Awdurdod Gwella Cymreig yn ei wneud (ei 'swyddogaethau') a hynny o safbwynt o leiaf un o'r saith agwedd ar wella, sef:

1. effeithiolrwydd strategol;
2. ansawdd gwasanaeth;
3. argaeledd gwasanaeth;
4. tegwch;
5. cynaliadwyedd;
6. effeithlonrwydd; ac
7. arloesedd.

Mae Awdurdodau Tân ac Achub, fel Awdurdodau Gwella Cymreig, wedi cael eu canllawiau penodol eu hunain yn gysylltiedig â Rhan 1 o'r Mesur sy'n ymwneud â gwella.

Bydd eu gweithrediadau yn agored i Asesiad Gwella gan Archwilydd Cyffredinol Cymru (yn gweithredu trwy Swyddfa Archwilio Cymru) a wneir trwy Asesiad Corfforaethol sy'n edrych ymlaen, ac Asesiad Perfformiad sy'n edrych am yn ôl ymhob blwyddyn ariannol.

Mae copi o'r ddogfen arweiniad ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru.

<http://gov.wales/docs/dsjlg/publications/fire/151019-part-1-guidance-fire-cy.pdf>

GWNEUD GWELLIANNAU A LLEIHOU RISG

Daeth **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015** i rym yn Ebrill 2016. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus penodedig ymgymryd â datblygu cynaliadwy, a ddiffinnir yn y gyfraith fel proses o wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru drwy weithredu'n unol ag egwyddor datblygu cynaliadwy gyda'r nod o gyflawni nodau llesiant a ddiffiniwyd.

Mae gweithredu'n unol ag egwyddor datblygu cynaliadwy wedi cael ei ddiffinio fel gweithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion nhw.

Disgrifir y nodau llesiant yn y Ddeddf. Eu nod yw gwneud Cymru'n:

1. llewyrchus;
2. cydnerth;
3. iachach;
4. mwy cyfartal;
5. gwlad o gymunedau cydlynus;
6. gwlad â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu;
7. cyfrifol ar lefel fyd-eang.

Mae'n ofynnol i gyrff cyhoeddus perthnasol feddwl am y tymor hir – o leiaf 10 mlynedd ymlaen, er y byddai 25 mlynedd neu ragor yn well mewn rhai cyd-destunau. Dylent ganolbwyntio ar atal problemau rhag gwaethygu; ystyried sut gallai eu hamcanion eu hunain effeithio ar amcanion cyrff eraill; gweithio ar y cyd i gyflawni eu nodau; a chynnwys pobl a chymunedau i'w cynorthwyo i gyflawni eu hamcanion.

Mae dyletswyddau penodedig awdurdodau tân ac achub, a hynny fel cyrff cyhoeddus unigol ac fel aelodau statudol o'r bwrdd yn y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus sy'n gyd-gyfrifol am wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yn eu hardal.

<http://gov.wales/topics/people-and-communities/people/future-generations-act/statutory-guidance/?lang=cy>

Trefniadau ar gyfer sicrhau gwelliant parhaus

Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi gwneud trefniadau arbennig ar gyfer cefnogi'r gwaith o gyflawni ei strategaethau i leihau risg a gwella.

Trefniadau Llywodraethu

Mae'r Awdurdod ei hun wedi ei drefnu mewn modd sy'n caniatáu i'w 28 o aelodau etholedig gael rhan go iawn mewn cynlluniau strategol, gwneud penderfyniadau, a monitro lefelau perfformiad y gwasanaeth. Mae'r Awdurdod llawn yn cwrdd yn rheolaidd, o leiaf bedair gwaith y flwyddyn, gyda chyfarfodydd amlach o'r Panel Gweithredol rhwng yr adegau hynny. Mae ganddo Bwyllgor Archwilio a Phwyllgor Safonau ar wahân, sy'n cwrdd i ystyried materion penodol. At hynny, mae'r Awdurdod yn cael cefnogaeth ei Glerc a'i Drysorydd i weithredu'n gywir. Mae'r cyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd, ac mae cofnodion o drafodion yr Awdurdod ar gael ar wefan yr Awdurdod.

Caiff y Gwasanaeth ei arwain gan Brif Swyddog Tân, ac yn ei gefnogi mae tîm o brif swyddogion, yr uwch dîm rheoli, arbenigwyr i gynghori, a strwythur trefniadaethol pendant.

Mae strwythur y Gwasanaeth yn dilyn ardaloedd y chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru, ac mae'n gweithio mewn partneriaeth trwy drefniadau cydweithredol penodol gydag ystod eang o sefydliadau, gan gynnwys gwasanaethau brys eraill, aelodau o'r fforwm cydnerthed lleol, y sectorau addysg a gwirfoddol, asiantaethau a chomisiynau penodol a byrddau gwasanaeth lleol (Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus statudol o fis Ebrill 2016 ymlaen). Lle bo'n briodol, gwneir cytundebau ffurfiol ar gyfer rhannu data.

Caiff cynnydd yn erbyn cynlluniau adrannol a phrosiectau penodol, cynlluniau gwasanaeth blynyddol a chynlluniau cyllideb manwl eu monitro a'u hadrodd yn rheolaidd trwy gydol y flwyddyn, gan gytuno ar wneud addasiadau i gynlluniau yn ystod y flwyddyn lle bo angen.

Darperir prosesau sicrwydd ar wahân trwy archwiliadau mewnol ac allanol, gan gynnwys archwiliadau ariannol.

Trefniadau ar gyfer sicrhau gwelliant parhaus

Cydweithio

Mae gwaith ar y cyd â gwasanaethau tân ac achub eraill yn cefnogi amrediad o weithgareddau gwella, yn dwyn ynghyd arbenigedd, ac yn rhannu adnoddau (e.e. caffael cyfarpar ar y cyd, recriwtio diffoddwyr tân amser-cyflawn ar y cyd) lle bo hynny'n briodol, a hynny ar lefel y DU a Chymru.

Pwyllgor Materion Cenedlaethol (PMC)

Cafodd Pwyllgor Materion Cenedlaethol y Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru ei sefydlu yn 2012 i sicrhau rhagor o waith ar y cyd, cyflenwi gwasanaethau a gwelliannau parhaus i'r gwasanaeth.

Meysydd Cydweithredol Allweddol y PMC yw:

1. Trefniadau Criwio Cenedlaethol
2. Systemau Cenedlaethol ar gyfer Cyflenwi Diogelwch Cymunedol
3. Prosiect Cyd-Ganolfan y Gwasanaethau Cyhoeddus
4. Adolygiad Cenedlaethol o Ofal Tân Cenedlaethol
5. Cludiant a Fflyd Genedlaethol
6. Llwyfannau TGCh Cenedlaethol

Gwaith arall ar y Cyd

Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru hefyd yn cefnogi gwaith ar y cyd ag amrywiaeth o sefydliadau sy'n bartneriaid inni yn y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol. Mae hyn yn cynnwys cydweithio at ddibenion:

- gwireddu ei nodau a'i amcanion ei hun
- cydnerthedd lleol a chenedlaethol
- cefnogi gwelliannau amlasiantaethol yn ddiweddar drwy Gynlluniau Integredig Sengl, ac yn y dyfodol drwy Gynlluniau Llesiant Lleol.

Datganiad Cyffredinol

Gyda dyfodiad y Mesur Llywodraeth Leol 2009, daeth dyletswydd gyffredinol i Awdurdodau Gwella Cymreig wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni eu swyddogaethau. Er na ellid cael dyletswydd absoliwt i wella, mae disgwyl i awdurdodau wneud trefniadau addas ar gyfer gwella ac i osod amcanion realistig, perthnasol ac uchelgeisiol i'w hunain.

Mae gofyn i awdurdodau wneud datganiad cyffredinol yn amlinellu natur eu bwriadau ar gyfer cyflawni'r ddyletswydd gyffredinol i wella.

Yn unol â'r ddeddfwriaeth hon, mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn datblygu ac yn cyhoeddi cynllun blynyddol i leihau risg a gwella y bu'n ymgynghori yn ei gylch. Cyhoeddir y cynllun hwn cyn gynted a phosibl wedi 31 Rhagfyr yn y flwyddyn cyn y flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi, ac mae'n nodi'r amcanion gwella a'r mesurau cysylltiedig o lwyddiant am y flwyddyn ariannol sydd i ddod.

Unwaith y bydd cytundeb ynglŷn â lefel y cyllid y bydd gan yr awdurdod ar gael (erbyn Chwefror cyn dechrau'r flwyddyn ariannol), dyrennir cyllidebau ar gyfer dibenion penodol. Mae hyn yn cynnwys gwariant refeniw a rhoi'r rhaglen gyfalaf ar waith fesul cam.

Mae cynlluniau adrannol sy'n dangos sut y bydd amcanion lefel uchel yn cael eu cyflawni (gyda thargedau ansoddol cysylltiedig lle bo hynny'n briodol) yn cael eu datblygu erbyn diwedd Mawrth.

Mewn cyfarfodydd bob chwarter trwy gydol y flwyddyn, bydd yr uwch reolwyr yn gwneud y gwaith o fonitro'r gwariant a chwblhau'r amcanion a gynlluniwyd, a hynny er mwyn gallu gwneud unrhyw newidiadau ystod-blwyddyn os oes angen. Darperir adroddiadau cynnydd i'r Awdurdod trwy gydol y flwyddyn. Gwneir asesiadau allanol o'r cynnydd gan Swyddfa Archwilio Cymru.

Darperir crynodeb ynghylch y llwyddiant o ran cyflawni'r amcanion drwy'r Asesiad o Berfformiad y flwyddyn ganlynol, a gyhoeddir erbyn 31 Hydref mewn perthynas â'r flwyddyn ariannol flaenorol, a thrwy adroddiad y Trysorydd i'r Awdurdod Tân ac Achub.

GWYBODAETH ARALL

MANYLION CYSYLLTU

Cyfeiriad post: Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru
Pencadlys y Gwasanaeth Tân ac Achub
Ffordd Salesbury
Parc Busnes Llanelwy
Llanelwy
Sir Ddinbych
LL17 0JJ

Ffôn: 01745 535250

Gwefan: www.gwastan-gogcymru.org.uk

GWYBODAETH YCHWANEGOL

- Daeth y **Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004** i rym yn Hydref 2004, gan ddod yn lle'r hen Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 1947 yng Nghymru a Lloegr.
Mae'n egluro dyletswyddau a phwerau Awdurdodau Tân ac Achub i:
  - Hybu diogelwch tân
  - Ymladd tanau
  - Diogelu pobl ac eiddo rhag tanau
  - Achub pobl o ddamweiniau ar y ffyrdd
  - Ymateb i risgiau penodol eraill, megis digwyddiadau cemegol
  - Ymateb i argyfyngau ar raddfa fawr, megis ymosodiadau terfysgol
- Cyhoeddwyd y **Fframwaith Cenedlaethol 2016** gan Lywodraeth Cymru dan adran 21 o Ddeddf y Gwasanaethau Tân ac Achub 2004. Mae'n nodi gweledigaeth a blaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer y tri Awdurdod Tân ac Achub yng Nghymru a'r hyn y gellid ei ddisgwyl ohonynt dros gyfnod y fframwaith.
- Daeth y **Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009** i rym ar 1^{af} Ebrill 2010. Cyhoeddwyd arweiniad penodol ar yr elfen wella (Rhan 1) ar gyfer gwasanaethau tân ac achub gan Llywodraeth Cymru ym mis Medi 2015.

- Daeth y **Gorchymyn Awdurdodau Tân ac Achub (Cynlluniau Gwella) (Cymru) 2012** i rym ar Fai 21^{ain} 2012. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau tân ac achub gyhoeddi eu cynlluniau gwella cyn gynted ag y bo hynny'n rhesymol ymarferol ar ôl 31 Rhagfyr yn y flwyddyn cyn y flwyddyn ariannol y mae'r cynllun gwella yn ymwneud â hi.
- **Perfformiad y Flwyddyn Flaenorol** – Mae adran 15 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Tân ac Achub i gyhoeddi gwybodaeth am berfformiad ymhob blwyddyn ariannol, a hynny erbyn 31 Hydref yn y flwyddyn yn dilyn y flwyddyn y mae'r perfformiad yn ymwneud â hi. Mae asesiad yr Awdurdod o'i berfformiad yn 2014-15 ar gael yn yr Adran Perfformiad a Gwella ar ei wefan – www.gwastan-gogcymru.uk.
- Daeth y **Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005** i rym yn Hydref 2006, gan ddisodli 70 darn o gyfraith yn ymwneud â diogelwch tân. Mae'n berthnasol i bob eiddo annomestig yng Nghymru a Lloegr, gan gynnwys y rhannau cymunol o flociau o fflatiau a thai amlfeddiannaeth. Roedd yn diddymu'r gofyniad i fusnesau fod â thystysgrifau tân ac yn rhoi'r cyfrifoldeb ar y sawl sy'n gyfrifol am y safle i ymdrin â diogelwch tân ar y safleoedd hynny.
- Daeth y **Ddeddf Cydraddoldeb 2010** yn lle dros 100 o ddarnau o gyfraith cydraddoldeb. Daeth y Ddyletswydd Gyffredinol a dyletswyddau penodol ar gyfer y sector cyhoeddus yng Nghymru i rym yn Ebrill 2011.
- Mae'r **Ddeddf Argyfyngau Sifil 2004** yn darparu un fframwaith ar gyfer amddiffyn sifil i argyfyngau ar raddfa fawr sy'n bygwth niwed difrifol i les dynol, yr amgylchedd neu i ddiogelwch. Mae'r Gwasanaethau Tân ac Achub yn ymatebwyr 'Categori 1' dan y ddeddf.
- **Cangen Tân Llywodraeth Cymru**
Cafodd y cyfrifoldeb am ddarparu gwasanaethau tân ac achub a hybu diogelwch tân yng Nghymru ei ddatganoli i Lywodraeth y Cynulliad ar 10 Tachwedd 2004. Mae'r isadran Diogelwch Cymunedol o Lywodraeth y Cynulliad wedi ei lleoli yn Rhyd-y-car, Merthyr Tudful CF48 1UZ.

Swyddfa Archwilio Cymru

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyhoeddi adroddiadau ar ran yr Archwilydd Cyffredinol y mae gofyn iddo/iddi asesu pa mor debygol yw hi y bydd yr Awdurdod yn parhau i wella a ph'un ai yw'r Awdurdod yn cyflawni ei ddyletswyddau ac yn gweithredu yn unol â'r canllawiau perthnasol a ddaeth. Mae archwilwyr hefyd yn gweithio gydag awdurdodau tân trwy Gymru i gyflwyno rhaglen o archwiliadau ariannol a gwerth-am-arian. <http://www.audit.wales/cy>

- **Trwydded Atgynhyrchu Gwybodaeth Sector Gyhoeddus**

Atgynhyrchir unrhyw deunydd sydd yn destun diogelwch Hawlfraint y Goron yn y ddogfen hon o dan Drwydded Rhif C2010002320.

Mae pwerau ymyrryd gan Lywodraeth Cymru:

- dan adran 22 o **Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004** os yw'n ystyried bod Awdurdod Tân ac Achub yn methu, neu'n debygol o fethu, gweithredu yn unol â'r Fframwaith Cenedlaethol. Mewn achosion o'r fath, byddai adran 23 – Protocol Ymyrryd yn berthnasol.
- dan adran 29 o **Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2009** os yw'n ystyried bod Awdurdod Tân ac Achub yn methu, neu mewn perygl o fethu, cydymffurfio â'r Mesur. Fodd bynnag, ni all Gweinidogion Cymreig, ymhob achos heblaw am yr amgylchiadau mwyaf eithriadol, ond ymyrryd wedi iddynt gynnig cefnogaeth wirfoddol i'r Awdurdod dan adran 28 o'r Mesur.

YMGYNGHORIADAU

	Ymgynghoriad	Cyhoeddi	Ar gyfer blwyddyn
Cynllun Lleihau Risg Llawn	haf 2009		
Cynllun Llawn i Leihau Risg a Gwella	haf 2010	Hydref 2010	2011-12
Amcanion Gwella	haf 2011	Hydref 2011	2012-13
Amcanion Gwella	hydref 2012	Mawrth 2013	2013-14
Amcanion Gwella	hydref 2013	Mawrth 2014	2014-15
Cyllid a lefel y Gwasanaethau Tân ac Achub	hydref 2014	Mawrth 2015	2015-16
Cynnal Gwasanaethau rhagorol, fforddiadwy	hydref 2015	Mawrth 2016	2016-17

SUT I GYFRANNU I AMCANION GWELLA YN Y DYFODOL

Mae Adrannau 5 a 6 o'r Mesur Llywodraeth Leol 2009 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod ymgynghori'n eang cyn dod i benderfyniadau terfynol ynglŷn â gwella.

Mae'r Awdurdod yn cynnal ymgynghoriad cyhoeddus bob blwyddyn pan fydd yn rhoi cyhoeddusrwydd i'w amcanion lleihau risg a gwella am y flwyddyn i ddod, a bydd yn gwahodd sylwadau gan unrhyw un sydd â diddordeb yn yr hyn y mae'r Awdurdod yn ei wneud. Rhoddir ystyriaeth i bob sylw a ddaw i law, cyn cyhoeddi cynlluniau'r flwyddyn ganlynol yn derfynol.

Os bydd unrhyw un yn dymuno cyfrannu syniadau newydd ynglŷn ag amcanion ar gyfer gwella yn y dyfodol ysgrifennu at y Dirprwy Brif Swyddog ym Mhencadlys y Gwasanaeth Tân ac Achub, Ffordd Salesbury, Parc Busnes Llanelwy, Llanelwy, Sir Ddinbych LL17 0JJ.